

1. Referentie

Referentie	Stevens, P.A.J. (2009). Pupils' perspectives on racism and differential treatment by teachers: on stragglers, the ill and being deviant. <i>British Educational Research Journal</i> , 35(3), pp. 413-430.
Taal	Engels
ISBN - ISSN	0141-1926
Publicatievorm	Tijdschriftartikel

2. Abstract

Hoewel er in de Britse onderwijssociologie reeds heel wat onderzoek werd gedaan naar vraagstukken omtrent racisme, werd totnogtoe weinig aandacht besteed aan de manier waarop leerlingen zelf een differentiële behandeling ervaren vanwege hun leerkrachten. In dit artikel worden etnografische gegevens gebruikt – verzameld in één Britse en twee Vlaamse middelbare scholen – om de visies van leerlingen omtrent de differentiële behandeling vanwege leerkrachten nader te onderzoeken. Alle onderzochte scholen waren multi-etnisch samengesteld en gelegen in de binnenstad.

Deze studie toont aan hoe beweringen van leerlingen omtrent racisme en discriminatie vanwege hun leerkrachten betrekking hebben op conflicten tussen bepaalde leerlingen en hun leraren over de geschiktheid van hun rol als zieke, achterblijver of afwijkende en de aanverwante rolverwachtingen daarvan.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Diversiteit, onderwijs
Trefwoord(en)	Interculturaliteit, kansenongelijkheid, diversiteit, hoger onderwijs, schoolloopbanen

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	/
Onderzoeker(s)	Mieke Van Houtte Vakgroep Sociologie Korte Meer 5 9000 Gent Tel.: 09/ 264.68.02 Fax: 09/ 264.69.75 Mieke.VanHoutte@UGent.be Peter Stevens Vakgroep Sociologie Korte Meer 3 9000 Gent Tel.: 09/ 264.91.67 Fax: 09/ 264.69.75 Peter.Stevens@UGent.be

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Welke behandeling wordt door de leerlingen verwacht vanwege een 'goede' leerkracht? Welk type leerling is volgens de leerlingen een gelegitimeerde ontvanger van een differentieële behandeling door leerkrachten?
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeksmethode	Dit artikel beschrijft etnografisch onderzoek dat werd verricht in één Engelse en twee Vlaamse secundaire, multiculturele scholen.
Onderzochte groep	De volgende scholen werden geselecteerd: 1. <u>Riverside</u>: dit is een kleine Vlaamse school (355 leerlingen), gelegen in een sterk verstedelijkte regio. Deze school trekt een groot aantal leerlingen aan uit een lagere sociaal-economische achtergrond (46%), alsook veel leerlingen uit etnische minderheden (28%), waarvan de meesten van Turkse of Marokkaanse achtergrond. Riverside biedt technisch – en beroepsonderwijs aan (voornamelijk studierichtingen zoals mechanica, elektriciteit, informatica en ICT), waardoor er weinig vrouwelijke leerlingen aanwezig zijn. 2. <u>Mountain High</u> is een middelgrote Vlaamse secundaire school (879 leerlingen), met 58% meisjes, gelegen op slechts 10 minuten wandelafstand van Riverside. Deze school biedt algemene studierichtingen (zoals economie, wetenschappen en talen). Vergeleken met Riverside, heeft Mountain High een lager aandeel leerlingen van lagere sociaal-economische afkomst (19%) en uit etnische minderheden (14%). Toch is er nog steeds een aanzienlijke groep van Turske en Marokkaanse leerlingen. 3. <u>Park Lane</u> is een grote Engelse secundaire school (1142 leerlingen) met 40% meisjes, gelegen in één van de meest achtergestelde buurten van Londen. De meerderheid van de leerlingen in Park Lane hebben een lagere sociaal-economische achtergrond (66% van de leerlingen komt in aanmerking voor gratis schoolmaaltijden) of komen uit etnische minderheden (84% van de leerlingen), met inbegrip van grote groepen leerlingen van Turkse, Somalische en Afrikaans-Caraïbische origine. De school bereidt in principe voor op het hoger onderwijs, maar slechts heel weinig leerlingen slagen er ook effectief in door te stromen. De analyses worden uitgevoerd op basis van 22 face-to-face, semi-gestructureerde groepsgesprekken met in totaal 97 leerlingen, tussen 15 en 18 jaar oud. De bevraagde leerlingen vormen samen een representatieve steekproef in termen van onderwijsvorm, geslacht en etniciteit. Het interview met de leerlingen omvatte voornamelijk vragen gericht op definities van 'goede' en 'slechte' leerkrachten en hun ervaringen met differentieële behandeling en racisme. Alvorens de groepsgesprekken van start gingen, nam de onderzoeker eerst gedurende 3 à 4 weken de rol van 'waarnemer als deelnemer' op zich, waardoor er een voldoende basis van voorkennis en vertrouwen werd opgebouwd.
Bereik	Internationaal (Vlaanderen, Londen)

7. Resultaten

	Van leerkrachten wordt verwacht dat ze leerlingen zowel gelijk als op een verschillende manier benaderen. Drie types van leerlingen werden door de leerlingen beschouwd als rechtmatige ontvangers van een differentieële behandeling door de leerkrachten: 1. <u>de zieken</u>: dit zijn de leerlingen die niet kunnen voldoen aan hun rolverwachtingen vanwege medische redenen en daarom tijdelijk ontheven worden van de meeste verwachtingen, met inbegrip van een aantal prestatie- en gedragsnormen. Hoewel de 'zieke' leerlingen niet als aansprakelijk beschouwd worden voor hun toestand, wordt hun status gedefinieerd als 'onwenselijk'. De zieken hebben dus de plicht te zoeken naar professionele hulp en een therapie te volgen die zorgt voor hun herstel. In ruil daarvoor kan de zieke leerling redelijkerwijs rekenen op een gunstiger behandeling door de leerkrachten, in termen van de verdeling van aandacht en de toepassing van evaluatie- en
--	--

	sanctieprocedures. 2. <u>de achterblijvers</u>: dit zijn leerlingen die niet kunnen voldoen aan bepaalde academische of gedragsnormen vanwege de vermeende invloed van de specifieke sociale omstandigheden waarin zij zich bevinden, zoals immigratie, verandering van school of studierichting, weinig financiële middelen of een lage ouderlijke ondersteuning. Net zoals zieke leerlingen, wordt van achterblijvers niet verwacht dat ze aan al hun rolverwachtingen voldoen. Daarnaast zijn ze evenmin verantwoordelijk voor hun situatie. Toch wordt hun rol eveneens gedefinieerd als 'onwenselijk' en de rechten verbonden aan hun positie als achterblijvers zijn voorwaardelijk: ze moeten immers aantonen dat ze succesvol willen zijn en dus hard werken om hogerop te geraken. 3. <u>de afwijkenden</u>: dit zijn leerlingen die niet kunnen voldoen aan hun rolverwachtingen vanwege een vermeend gebrek aan persoonlijke interesse of goede wil. De afwijkenden worden bijgevolg beschouwd als gelegitimeerde ontvangers van een minder gunstige behandeling door de leerkrachten. Afwijkenden worden streng onder controle gehouden, uitgesloten en geïsoleerd van de 'goede leerlingen'. Ze worden behandeld als 'verdacht', 'gevaarlijk' en 'besmettelijk'. Het is erg moeilijk voor een leerling om zich los te maken van het etiket 'afwijkend'. Tussen leerlingen onderling – en tussen leerlingen en leerkrachten – kunnen conflicten ontstaan over het legitieme karakter van deze statussen en het soort behandeling dat aan leerlingen gegeven wordt tijdens het proces van statusherstel. Dergelijke conflicten kunnen op hun beurt tot op zekere hoogte de waargenomen verschillen tussen leerlingen verklaren voor wat betreft hun ervaringen met racisme en discriminatie vanwege leerkrachten. Zo kan het bijvoorbeeld voorkomen dat een leerling zichzelf beschouwt als 'achterblijver' (en aldus een legitieme ontvanger van een gunstigere behandeling), maar dat hij door de leerkrachten en zijn medeleerlingen beschouwd wordt als 'afwijkend' (en aldus een legitieme ontvanger van een minder gunstige behandeling). De leerling zal zich bijgevolg onterecht benadeeld voelen en claimen dat er sprake is van 'racisme' of 'discriminatie'. Over het algemeen blijkt uit deze studie dat de claims van leerlingen omtrent ervaringen van differentiële behandeling niet automatisch betrekking hebben op een geval van racisme of discriminatie. Dergelijke claims lijken eerder te wijzen op een conflict tussen wat leerlingen en leerkrachten verwachten in termen van onderwijs en klassenrollen. Verder dient men ook rekening te houden met het feit dat definities van 'racisme' en 'discriminatie' steeds beroepen op interpretaties van gebeurtenissen, die kunnen worden gemotiveerd op uiteenlopende manieren, maar dan alleen als gevolg van discriminerend gedrag vanwege de leerkracht. <u>Noot</u>: De visies van de leerlingen omtrent een differentiële behandeling vanwege hun leerkrachten waren niet verschillend naargelang de nationale context.
--	---

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

Stevens, P.A.J. (2008). Exploring pupils' perceptions of teacher racism in their context: A case study of Turkish and Belgian vocational education pupils in a Belgian school. *British Journal of Sociology of Education*, 29(2), pp.175-187.